

Climate
Early

Co-funded by the
European Union

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Co-funded by the

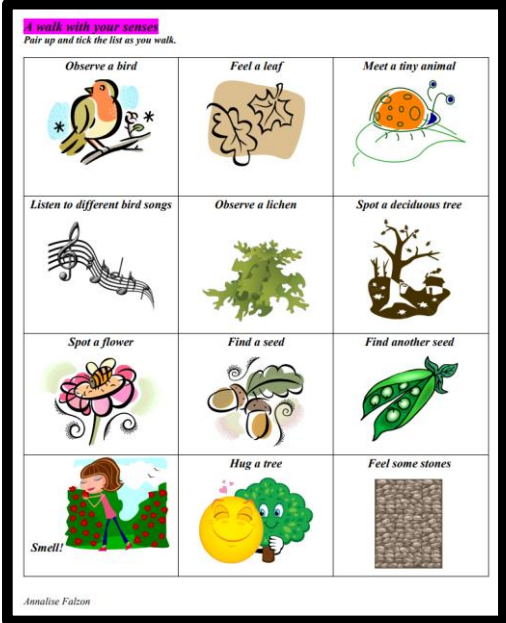

Pjanti u Annimali

Attività 21- Pjanti u Annimali- Treasure Hunt fin-Natura

Attività	Treasure Hunt fin-Natura
Objettivi	<p>1) Biex tuża sensi differenti biex iżżid il-ħiliet ta' osservazzjoni.</p> <p>2) Biex tiddistingwi affarijiet ħajjin u mhux ħajjin.</p> <p>3) Biex iżżid l-għarfien dwar l-ambjent ta' wieħed</p>
Sugġett	Xjenza, Studji Soċjali
Età	6-10
Attività Individwali jew fi Grupp	Grupp
Klassi jew Barra	Barra
Ħin	<p>30 minuta bħala parti minn fieldwork</p> <p>Tajba bħala attività fil-bidu biex l-istudenti jiffukaw</p>
Materjali	<p><i>Mini Nature Treasure Hunt handout</i> għal kull tim</p> <p>Lentijiet li jkabbru</p> <p>Spazju barra fejn hemm varjetà ta' elementi naturali</p>

<p>Metodu</p>	<p>1) Sib spazju sigur u xieraq fil-beraħ.</p> <p>2) Dejjem irreveđi l-Kodiċi Ekoloġiku (Green Country Code) biex tirrispetta l-kampanja. Stabbilixxi limitu ta' ħin għat-tlestija tal-attività.</p> <p>3) L-istudenti joqogħdu f'par u jimmarkaw il-lista hekk kif jimxu lejn id-destinazzjoni tal-attività li jmiss tiegħek.</p> <p>4) Lenti li tkabbar tista' tkun ta' għajjnuna.</p> <div data-bbox="523 636 1031 1256" data-label="Image"> </div> <p>5) Fi tmiem il-mixja iltaqgħu f'ċirku u staqsi min immarka l-lista kollha u kompli bil-mistoqsijiet:</p> <p>6) Liema sensi użajt?</p> <p>7) X'kien l-iktar diffiċli biex issib?</p> <p>8) Tista' tiddekrivi xi 2 affarijiet ħajjin mil-lista mmarkata tiegħek?</p> <p>9) Tista' ssemmi xi affarijiet mhux ħajjin li osservajt matul it-triq?</p> <p>10) Temm b'eżerċizzju tas-skiet bilqiegħda għal mill-inqas minuta bl-għajnejn magħluqa u wara kompli b'minuta fis-silenzju iżda b'għajnejn miftuħa li josservaw 'il fuq (waqt il-mixja ħarisna l-iktar 'l isfel). Kif tħossok fis-silenzju?</p> <p>11) Fl-aħħar inkludi riflessjoni fuq il-varjetà ta' affarijiet ħajjin, forom, daqsijiet, kuluri - dan jurina d-diversità kollha ta' madwarna u jista' jkun marbut mad-diversità tal-bniedem.</p>
---------------	---

<p>Rizorsi</p> <p>Worksheet</p> <p>Attività 21</p> <p>(Ingliz)</p>	 <p>Activity 21- Nature Treasure Hunt.pdf</p>
--	--

Attività 22- Pjanti u Annimali-Tech Nature Outdoors

Attività	Tech Nature Outdoors
Objettivi	<p>1) Biex tesplora kif Pjanti u Annimali jaqsmu l-ħabitat ewlieni u liema tipi jgħixu f'liema tip ta' ħabitat f'Malta.</p> <p>2) Biex nosserva, nidentifika u nirreġistra l-ħajja selvaġġa fiż-żona tiegħi.</p>
Suġġett	Xjenza, Arti, Litteriżmu Diġitali
Età	9+
Attività Individwali jew fi Grupp	Grupp
Klassi jew Barra	Barra
Ħin	2sigħat (ħalli iktar ħin għall-esplorazzjoni jekk l-inħawi fihom bijodiversità għolja)
Materjali	<p>Tablet / kamera għal kull tim</p> <p>Folja laminata tal-flora lokali tiegħek skont l-istaġun u r-reġjun (iċċekkja r-rizorsi tal-flora online għal-lokalità tiegħek jew uża ktieb gwida).</p> <p>Applikazzjonijiet Diġitali li għandhom jitniżżlu minn qabel u jiġu ttestjati minn għalliem fil-post skont l-inħawi, il-livell ta' diffikultà, jekk Wi-Fi huwa meħtieġ eċċ. . Xi apps jippermettulek tnizzel id-dejta sabiex tkun tista' tużahom mingħajr WiFi. Xi suġġerimenti (imma ċċekkja wkoll għal kwalunkwe app lokali fir-reġjun tiegħek):</p> <p>Birdwatching App: https://merlin.allaboutbirds.org/download/ (ara l-video): Explore Merlin Bird ID App - eBird Essentials - YouTube)</p> <p>Flora ID App: Pl@ntNet.identify(plantnet.org)</p> <p><i>Oħrajn: tromba jew tnejn</i></p>

Metodu

- 1) Preparazzjoni: Identifika rotta xierqa u sigura li tippermetti li jimirhu fin-natura.
- 2) Hejji ruhek dwar il-ħajja selvaġġa li l-iktar li hemm ċans tiltaqa' magħha fl-istaġun speċifiku u fil-ħabitat li tkun se żżur.
- 3) Niżżel u ttestja l-Applikazzjonijiet u inkludi lezzjoni preparatorja dwarhom qabel iż-żjara fuq il-post.
- 4) Fil-bidu tal-mixja fin-natura irreveđi l-Kodiċi Ekoloġiku mal-istudenti u kwalunkwe regolament addizzjonali jekk inti f'żona protetta. Iċċekkja li t-tagħmir kollu qed jaħdem tajjeb.
- 5) Ibda b'eżerċizzju ta' silenzju bilqiegħda u saqsi lill-istudenti biex jagħlqu għajnejhom biex jiffukaw fuq is-sens tas-smiġh. Irrepeti l-eżerċizzju imma issa staqsi lill-istudenti biex jipprovaw jidentifikaw hejjes tal-għasafar u d-direzzjoni tagħhom. Kull tim jista' mbaġhad jinqata' għalih u jipprova jirreġistra l-ħoss u l-immaġini tal-għasafar u jipprovaw jidentifikawhom billi jużaw l-app.
- 6) Iġbor studenti għal ċirku ta' feedback u staqsi dwar il-livell ta' diffikultà li sabu. Għaliex huwa diffiċli li tosserva l-għasafar?
- 7) Imxi għall-eżerċizzju li jmiss u din id-darba iffoka fuq il-flora indigena:
- 8) Aġħti folja stampata tal-ID tal-Flora (eżempju hawn taħt) lil kull tim ta' 3 u assenja l-kompitu: student wieħed juża l-app, wieħed jieħu r-ritratti u ieħor iżomm il-folja u jimmarka l-ispeċi li jaraw. Issettja limitu ta' ħin biex per eżempju jsibu mqar 5 speċi u jieħdu r-ritratti *

* Endemika

www.majjistral.org

* Endemika

www.majjistral.org

- 9) L-eżerċizzju li jmiss jintroduċi l-app diġitali - sfida lill-istudenti biex isibu mill-inqas 5 pjanti oħra li ma jafux u li mhumiex fuq il-folja u jaraw jekk l-apps diġitali jistgħux jgħinu fl-identifikazzjoni.

	<p>10) Segwitu: Ir-ritratti kollha meħuda matul iż-żjara għandhom jitpoġġew f'collage bl-ismijiet tal-pjanti. Kwalunkwe pjanta mhux identifikata tista' tiġi ricerkata meta tkunu lura fil-klassi.</p> <p>* Modifiki: Il-fotografija tista' tiġi sostitwita bi klassi tal-Arti b'tagħmir ta' sketching - l-ewwel parti li tidentifika l-fjuri tista' ssir jew minn app fuq it-telefon jew b'ID tar-Ritratti sempliċi ta' xi pjanti komuni fiż-żona tiegħek. Il-kompitu jkun li l-ewwel jiġu identifikati xi pjanti u mbagħad ipinguhom fuq il-post.</p>
<p>Importanti</p>	<p>Dejjem ħu miegħek numri tat-telefon importanti f'każ li tiltaqa' ma' xi annimali selvaġġi midruba.</p>
<p>Riżorsi</p>	<p style="text-align: center;"> Activity 22-TechNature Outdc </p>

Attività 23- Pjanti u Annimali- Earthbound Hideout

Attività	Earthbound Hideout - Scavenger Hunt diġitali għat-tagħlim fuq barra
Objettivi	<p>1) Biex tosserva u tikkonnettja mal-ambjent tal-madwar billi tuża sensi differenti;</p> <p>2) Biex jiġu żviluppanti l-ħiliet tal-immappjar u tal-ippjanar ta' spazji madwarna</p> <p>3) Li tintroduċi lill-istudenti għall-Għanijiet ta' Żvilupp Sostenibbli dwar is-Saħħa u l-Benesseri (SDG3); Bliet u Komunitajiet Sostenibbli (SDG11); Ħajja fuq l-Art (SDG15)</p>
Suġġett	Xjenza
Età	9+
Attività Individwali jew fi Grupp	Grupp
Klassi jew Barra	Barra
Ħin	Saghtejn +
Materjali	<p>Teachers Booklet minn Get Active - Bound Around! - Friends Of the Earth Malta (foemalta.org)</p> <p>1 folja A4 għal kull student</p> <p>1 A3 chArti per team</p> <p>Wi-Fi qabel titlaq mill-iskola</p> <p>Post sigur fuq barra fejn hemm ftit natura</p> <p>Studenti għandhom iġibu clipboard u kuluri</p>

<p>Metodu</p>	<p>1) Ara t-Teachers' Booklet għal kull info meħtieġa - Page 24-33 (bl-Ingliż) Get Active - Bound Around! - Friends Of the Earth Malta (foemalta.org) Il-Logħba tista' tiġi segwita b'workshop (il-materjali kollha meħtieġa huma inkluzi fil-ktejjeb)</p> <p>2) Temi ewlenin tal-logħba huma: Rewilding - l-importanza li jkollok spazji 'selvaġġi' Sens ta' post - il-konnessjoni tagħna mal-ispazju ta' madwarna Il-psikoloġija ambjentali - il-benefiċċji tan-natura fuq il-benesseri tagħna Kwistjonijiet ambjentali - benefiċċji ta' żoni urbani aktar ekoloġiċi għal kwistjonijiet dwar il-klima fuq skala lokali.</p> <p>The graphic titled 'Earthbound HIDEOUT' features a green background with a city skyline and a map icon. It includes the text 'Map your area', 'Sound mapping', 'Nature VS urban', 'Capture nature', and 'Earthbound Hideout!'.</p>

Attività 24- Pjanti u Annimali- Konnessjonijiet fil-Baħar

Attività	Konnessjonijiet fil-Baħar
Objettivi	<p>1) Tifhem kif kollox huwa marbut flimkien</p> <p>2) Tifhem il-punti bażiċi tan-nisġa tal-ikel u dak li jiddisturbaha</p> <p>3) Tifhem mill-ġdid l-importanza ta' ekosistemi b'saħħithom</p>
Suġġett	Xjenza
Età	7+
Attività Individwali jew fi Grupp	Grupp
Klassi jew Barra	Klassi + barra
Ħin	45 mins x2
Materjali	<p>Ara dan: https://youtu.be/HplVoqtlak</p> <p>Ballun ta' spag / žigarella twila</p> <p>5 Stampi jew ġugarelli ta' annimali tal-baħar differenti fid-dinja</p> <p>Stampi / kampjuni tal-Alka u qroll</p> <p>Stampa kbira tan-nisġa tal-ikel</p> <p>Globu</p>

<p>Metodu</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Din l-Attività tista' tkun preċeduta minn lezzjoni dwar il-katini tal-ikel FoodChainGame.pdf (uwsp.edu) 2) Aqta' l-annimal – ibda l-lezzjoni b'logħba ta' mima biqx taqta' x'inhu l-annimal. Assenja ġugarell / stampa tal-baħar lil student u staqsi biex juri x'inhu lill-bqija tal-klassi permezz ta' mima. Meta l-annimali kollha jiġu identifikati itlob lill-klassi biex tidentifika dwar liema ħabitat se nkunu qed nitkellmu fil-lezzjoni. 3) Uri l-klassi xi kampjuni jew stampi tal-Alka (<i>Posidonia oceanica</i>) u staqsi x'jafu dwar din il-pjanta. Ikkumpara l-mergħat tal-baħar mal-foresti tal-art biex taċċentwa l-produzzjoni tal-ikel u l-ossigenu għall-bqija tal-ħlejjaq tal-baħar. 4) Ara video dwar il-ħajja tal-baħar qabel ma tibda l-Attività li jmiss. Eżempju: Video dwar il-baħar (jew video simili): https://youtu.be/HplVogtliak 5) Bilwieqfa f'ċirku staqsi lil kull student biex jaħseb li huwa pjanta tal-baħar jew annimal. Assenja l-Alka lil student wieħed li se jibda n-nisġa bl-ispaga. Dan l-istudenti jgħaddi l-ispaga lil student ieħor u jsaqsih x'inhu. Kull student għandu jgħid liema kreatura hu meta jirċievi l-ispaga. Ibqa' għaddiha biex toħloq xibka fejn kulħadd qed iżommu mal-ispaga. 6) L-ghalliem, li huwa barra ċ-ċirku, imbagħad jibda jiddeskrivi bidliet fl-ambjent tal-baħar. U jsejjaħ kreaturi differenti u jispjega x'impatt għandha l-kwistjoni, Eżempju - il-baħar qed jisħon u l-Alka ma tħobbx il-bidla fit-temperatura. Għalhekk se jkollha titlaq l-ispaga. 7) Uża eżempji b'ħall-aċidifikazzjoni tal-baħar, speċi aljeni jizdiedu fl-ilmijiet aktar sħan, ibbliċjar ta' qroll, sajd żejjed, tniġġis, eċċ... sakemm wieħed wieħed ix-xibka tiġġarraf. 8) Iddiskuti r-riżultat. Meta kienet l-aktar b'saħħitha n-nisġa? x'jistax jsir biex tissaħħaħ? 9) Pingi posters flimkien li juru l-abbundanza ta' ħajja f'oċean b'saħħtu.
<p>Riżorsi</p>	<p>Biological diversity in the Mediterranean UNEP MAP Fatti dwar l-ekosistemi tal-baħar fil-Mediterran u t-theddid</p>

Attività 25 -Pjanti u Annimali-L- Annimali jsibu darhom

Attività	L-annimali jsibu darhom
Objettivi	Nifhmu l-importanza tal-bijodiversità u ta' ambjenti b'saħħithom
Suġġett	Xjenza, Arti , Ġeografija
Età	6+
Attività Individwali jew fi Grupp	Grupp
Klassi jew Barra	Klassi
Ħin	40min
Materjali	<p>Annimali (soft toys eċċ) kaxex/mats li jirrapreżentaq bijomi differenti Globu jew google earth https://eArtihobservatory.nasa.gov/biome</p>

<p>Metodu</p>	<p>1) https://www.leapfrog.com/en-us/learning-path/activities/biome-boxes-game</p> <p>2) Il-globu jista' jiġi integrat fil-lezzjoni sabiex iżid xi ħiliet tal-immappjar (għal gruppi ta' età ikbar) billi jidentifikaw postijiet possibbli ta' bijomi differenti. Din il-website tista' tgħin https://earthobservatory.nasa.gov/biome</p> <p>3) Fi tmiem il-lezzjoni l-istudenti jista' jkollhom proġett tal-Arti fejn joħolqu tpingija fuq il-kompjuter jew fuq il-karta b'ambjenti differenti għal kull tim u jinkludu l-animali li għażlu.</p>

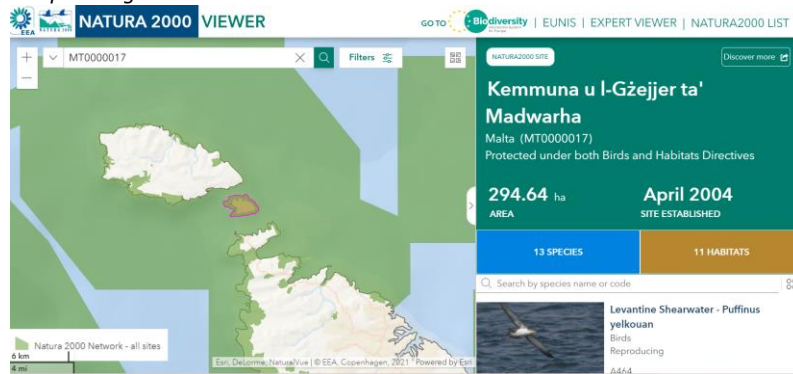
Attività 26- Pjanti u Annimali-Kun af in-natura ta' madwarek

Attività	Kun af in-natura ta' madwarek
Objettivi	Iffoka fuq habitats u bijodiversità Mediterranji Identifika u sir af żoni protetti fir-reġjun tiegħek
Suġġett	Xjenza, Ġeografija, Litteriżmu Diġitali, (Arti)
Età	9+
Attività Individwali jew fi Grupp	It-tnejn
Klassi jew Barra	Barra
Ħin	2 Lezzjonijiet jew fieldwork
Materjali	<p>Video dwar il-flora Mediterranja: Mediterranean vegetation - how plants survive - YouTube</p> <p>powerpoint jew posters dwar il-Flora Mediterranja</p> <p>Posters ta' speċi protetti huma utli</p> <p>Internet biex tfitte stampi</p> <p>Mappa ta' pajjiżek</p> <p>Kwalunkwe video li jispjira dwar żoni protetti madwarek</p> <p>Natura 2000 Viewer (europa.eu)</p>

<p>Metodu</p>	<p>Din l-Attività għandha tkun preċeduta jew segwita minn żjara attwali f'żona protetta fil-viċin.</p> <p>L-ewwel Parti – Skopri l-ħabitat, flora u fawn tal-Mediterran</p> <p>Aqsam il-klassi f'4 timijiet. Kull tim jirrappreżenta wieħed mill-ħabitats Mediterranji li ġejjin u għandu jingħata lista ta' speċi assoċjati:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Masġar li jħaddar is-sena kollha 2. Makkja 3. Xagħri 4. Steppa <p>Kull tim jehtieg li johloq collage poster ittikkettat bir-ritratti tal-ħabitat u l-speċi assoċjati. Issettja limitu ta' ħin u fl-aħħar kull tim juri s-sejbiet.</p> <p>It-tieni parti – Niffukaw fuq żoni protetti</p> <p>Ibda bil-mistoqsija: Għaliex hemm xi speċi li huma protetti? Tista' ssemmi xi speċi protetta f'pajjiżek?</p> <p>Introduċi l-kuncett ta' żoni protetti ta' Natura 2000 fl-UE u iddiskuti għaliex dawn iż-żoni huma importanti. Spjega kif tuża Natura 2000 Online Viewer* (ara hawn taħt) u ħalli f'tit ħin biex l-istudenti jesploraw f'timijiet ta' 2. Assenja istruzzjonijiet u komputu lil kull tim.</p> <p>Kull tim għandu jiffoka fuq żona protetta waħda tar-reġjun tagħhom kif assenjat mill-ġhalliem. Għandhom bżonn isibuha fuq il-mappa Natura 2000 u mbagħad jimmarkawha fuq il-mappa tal-pajjiż tal-ġhalliem. Sib mill-inqas 3 ritratti tas-sit, 3 tipi ta' pjanti u 3 speċi ta' animali misjuba f'din iż-żona protetta. Collage diġitali tista' tinħoloq b'ritratti ttikkettjati. Kull tim juri s-sejbiet.</p> <p>Temm il-lezzjoni b'diskussjoni dwar għaliex għandna bżonn żoni protetti u staqsi jekk xi studenti qattx żaru wieħed.</p> <p><i>*Natura 2000 Viewer of EU internationally protected areas</i></p> <p><i>Zoom fuq żoni protetti fir-reġjun tiegħek billi żzur in-netwerk Natura 2000 ta' mappa taż-żoni protetti: Natura 2000 Viewer (europa.eu)</i></p>
---------------	--

Uża z-zoom biex tiffoka u tagħzel żona protetta biex tara informazzjoni u anke ritratti ta' speċi rreġistrati miż-żona:

L-informazzjoni sħiħa u l-istampi disponibbli jistgħu mbagħad jinstabu billi tikklikkja kantuniera ta 'fuq tal-lemin " Discover More ": Eżempju ta' paġna ta' Informazzjoni b'ritratti għall-gżira protetta ta' Kemmuna f'Malta [Site \(europa.eu\)](http://Site(europa.eu))